

Praktiskā konference

Kiberdrošības kompetences Latvijā: iespējas un izaicinājumi Eiropas Savienības kiberdrošības stratēģijas kontekstā

2018.gada 16.oktobrī Eiropas Savienības mājā, Aspazijas bulvārī 28, Rīgā

Konferences ekspertu galvenie secinājumi

- ✓ Kiberdrošība ir Eiropas Savienības un Latvijas mēroga **stratēģiskā prioritāte**.
- ✓ Raksturojot **kiberdrošības nozīmīgumu Eiropas Savienības mērogā**, ņemot vērā gan stratēģisku virzību uz vienotas Eiropas digitālās telpas veidošanu, gan dinamiskās pārmaiņas sabiedrībā un katra indivīda dzīvē, ko ietekmē visaptveroši un daudzveidīgi digitalizācijas procesi, ir jāuzsver, ka **kiberdrošība** veido katras dalībvalsts un tās sabiedrības, tāpat arī katra cilvēka **kopējās drošības nozīmīgu dimensiju**.
- ✓ Kiberdrošība ir digitālās ekonomikas un sabiedrības tālākas **izaugsmes viens no svarīgākajiem stūrakmeņiem**. Jau tuvākajā nākotnē šajā jomā ir sagaidāmi kvalitatīvi jauni izaicinājumi, kas izriet no kvantu skaitļošanas, mākslīgā intelekta un lielo datu tehnoloģiju straujās attīstības. Ja kāda valsts un sabiedrība ir izdarījusi stratēģisku izvēli savu attīstību balstīt uz izaicinošo digitālo tehnoloģiju iespējām, tad tai ir atbilstoši tam jāstiprina kiberdrošības spējas.
- ✓ Kiberdrošības situāciju gan ES, gan Latvijas mērogā raksturo **nepietiekams nodrošinājums ar atbilstošu kompetenču speciālistiem** publiskā sektora organizācijās un privātā sektora uzņēmumos.
- ✓ Kiberdrošības funkciju nodrošināšanai nepieciešamās **kompetences ietver plašu un daudzveidīgu zināšanu un prasmju spektru**. Kaut arī to **kodolu veido tehniskās kompetences**, vienlaikus tā ir saistāma **ar plašāku sociālo un arī humanitāro disciplīnu ietvaros** (pārvaldība, tiesības, ētika, socioloģija) **veidojamu zināšanu, prasmju un vērtību kopumu**.
- ✓ Augstākās izglītības līmenī Latvijā nav nodrošināta iespēja apgūt virkni kritisku kiberdrošības jomas kvalifikāciju. **Nepietiekamā mērā tiek attīstīta ar kiberdrošības aktuālajām problēmām saistīta pētniecība un mūžizglītība**. Baltijas valstu mērogā kaimiņvalstis – Igaunija un Lietuva šobrīd ir izveidojušas plašāku studiju programmu un citu izglītības produktu piedāvājumu, kā arī ieguldījušas lielākus finanšu līdzekļus kiberdrošības spēju veidošanā (tostarp izglītībā un pētniecībā šajā jomā).
- ✓ Lai izveidotu pietiekami specializētu un niansētu kiberdrošības izglītības piedāvājumu visos studiju līmeņos, kā arī mūžizglītības piedāvājumu atbilstoši publiskā un privātā sektora institūciju un uzņēmumu vajadzībām, **Latvijā ir intensīvāk jāattīsta kiberdrošība kā studiju un pētniecības joma**.

- ✓ Tādi faktori kā aktuālā kibernetikas situācija Latvijā (1), kibernetikas starpdisciplinārais raksturs (2), prognozējamais augošais pieprasījums pēc kibernetikas profesionāļiem un citu jomu profesionāļiem ar izpratni par drošību kibernetikā (3) pamato nepieciešamību attīstīt **kibernetikas izglītības piedāvājumu un pētniecību kibernetikas jomā kā ieinteresēto augstskolu partnerības projektu**, konsolidējot akadēmiskos resursus, infrastruktūru, tāpat arī starptautiska un lokāla mēroga sadarbības iestādes.
- ✓ Vienīgi akadēmisko institūciju **partnerībā izveidotam kompetences centram** ir iespēja **sasniegt kritisko masu Baltijas mērogā konkurētspējīgam sniegunam**. Īpaši akcentējama šādas partnerības nozīme ir, pretendējot uz arvien pieaugošiem Eiropas Savienības mēroga ieguldījumiem kibernetikas spēju palielināšanai.
- ✓ Augstskolu partnerība kibernetikas kompetences veidošanai Latvijā radīs iespēju **jomai atbilstoši daudzveidīgai un plašai dažādas tehniskās, sociālās un humanitārās disciplīnas pārstāvošu akadēmisko ekspertu iesaistei**, līdz ar to arī **kvalitātes un efektīvu resursu izmantošanas nodrošināšanai**. Tā radīs **priekšnoteikumus plašākai sadarbībai ar publiskā un privātā sektora sadarbības partneriem**, kā arī darboties spējīgu **inovatīvu platformu**, piemēram – **kiberpoligonu** izveidei gan militāriem, gan civiliem nolūkiem.
- ✓ Veidojot ietvaru kibernetikas studiju programmām augstākās izglītības sistēmā, ir nepieciešams **rast līdzsvarotu risinājumu dažādu līmeņu un profilu kibernetikas programmu pakārtošanai konkrētam studiju un pētniecības virzienam**, vienlaikus ņemot vērā kibernetikas jomai raksturīgo komplicēto, interdisciplināro iedabu.
- ✓ Latvijā digitālās prasmes, tostarp drošība kibernetikā, ir **daudzveidīgi attīstāmas jau pamatizglītības un vispārējās izglītības līmenī**.

Praktiskajā konferencē piedalījās šādi eksperti:

Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja v.i. **Andris Kužnieks**, Valsts prezidenta nacionālās drošības padomnieks, Nacionālās drošības padomes sekretārs **Jānis Kažociņš**, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietnieks **Edmunds Beļskis**, Rīgas Stradiņu universitātes studiju prorektore profesore **Tatjana Koķe**, Banku augstskolas prorektors pētniecības un attīstības jautājumos **Andris Nātriņš**, Rīgas Tehniskās universitātes Informācijas tehnoloģijas institūta direktors profesors **Jānis Grabis**, Banku augstskolas maģistra studiju programmas “Kibernetikas pārvaldība” direktore **Sintija Deruma**, Rīgas Tehniskās universitātes profesors **Andrejs Romānovs**, Rīgas Stradiņa universitātes profesors un Juridiskās fakultātes dekāns profesors **Andrejs Vilks**, Rīgas Stradiņa universitātes studiju programmas “Tiesību zinātne” direktors **Juris Zīvarts**, Rīgas Tehniskās universitātes docents **Jans Šlihte**, Rīgas Tehniskās universitātes docents **Vladislavs Minkevičs**, Aizsardzības ministrijas Krīzes vadības departamenta direktors **Vitālijs Rakstiņš**, Aizsardzības

ministrijas Krīzes vadības departamenta Nacionālās kibernetikas politikas koordinācijas nodaļas vadītāja **Sanita Žogota**, Zemessardzes Kiberaizsardzības vienības komandieris majors **Ivars Erčums**, CERT.LV IT drošības speciālists **Kārlis Podiņš**, Latvijas Bankas informācijas drošības risku vadītāja, Latvijas Universitātes pasniedzēja **Ilze Murāne**, Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs profesors **Jānis Vētra**, Valsts izglītības satura centra vadītājs **Guntars Catlaks**, Iekšlietu ministrijas Informācijas centra priekšnieks **Pjotrs Dorogovs**, Datu valsts inspekcijas Eiropas Savienības un starptautiskās sadarbības nodaļas vadītājs **Lauris Linbergs**, SEB bankas informācijas drošības vadītājs **Oskars Blumbergs**, Luminor Operacionālā riska drošības jomas vadītājs **Edvīns Broks**, Lattelecom drošības risinājumu vadītājs **Oskars Podziņš**.

Konferences ekspertu galvenos secinājumus apkopoja:

Andris Nātriņš, Banku augstskolas prorektors pētniecības un attīstības jautājumos

Jānis Grabis, Rīgas Tehniskās universitātes Informācijas tehnoloģijas institūta direktors profesors

Juris Zīvarts, Rīgas Stradiņa universitātes studiju programmas "Tiesību zinātne" direktors

Andrejs Romanovs, Rīgas Tehniskās universitātes profesors

Sintija Deruma, Banku augstskolas maģistra studiju programmas "Kibernetikas pārvaldība" direktore